

*Виготовлення
української народної ляльки-оберега
майстер-клас*

Українські національні обереги – безцінна спадщина минулих часів. Наші предки використовували захисні амулети та знаки ще за часів панування слов'янських племен на території від Карпат, до луганських териконів. Традиції оберігати свій дім від духів та всілякої нечисті збереглися в Україні й донині.

Традиційні обереги українського народу

Давні слов'яни вірили, що світ населений добрими і злими духами, невидимими для людського ока. Тому й створювались спеціальні обереги, щоб захищати життя і здоров'я людей від зла.

З часів Київської Русі, аж до початку 20 століття захисні елементи зустрічалися скрізь: в домі, на подвір'ї, на одязі та прикрасах. В оселі часто вішали підкову над входом, на кілочку обов'язково висів рушник-утирачка для рук. Піч та стіни були розмальовані квітами і візерунками з особливим значенням, на горищі сушилися пучки лікарських трав. Згідно з повір'ями, такі предмети були наділені природною світлою силою.

Вишиті сорочки і рушники – це теж народні обереги, їх оздоба завжди мала особливе значення. Найбільше мережали полотно біля грудей, щоб вберегти нетлінну душу людини від нападів нечистої сили. Рукави також прикрашали вишивкою для здоров'я, щастя у коханні, успіху у справах та сили власника.

Дівчата носили кольорове намисто, віночки та хустки не тільки для краси, а й для захисту від злих духів, приманювання удачі і щасливої долі. У козаків часто були з собою прикрашені орнаментом полотняні мішечки з рідною землею, вишиті матір'ю, сестрою чи коханою дружиною; стрічки чи пучки засушених лікарських трав. Пізніше християни почали використовувати освячені ікони та хрестики, як традиційні українські обереги.

Символічне значення оберегів

- Перевернутий догори опахалом віник створює захисний бар'єр в домі, не пускаючи до хати нечисту силу.
- Прибита догори рогами підкова притягне достаток, опущені донизу кінці заплутують злі сили. За народним повір'ям духи завжди ходять колом: дійшовши від одного краю підкови до іншого, вони змушені повертатись назад.
- Переплетення лози, рогами шматків рядна у косу символізує вірність у подружжі, мир у домі, любов.
- Червона калина дарує вроду молодим дівчатам та жінкам, тому її часто садять на подвір'ї.
- Розписані квітами дерев'яні ложки і лопатки для хліба символізують достаток і багатство, повну чашу добра для сім'ї.
- Незамінними оберегами для дому є льон і мак, вони захищають від вроків та чорної магії.
- Пташки зі соленого тіста – основні символи гостинності, щирості, сердечності.

- М'ята – знаний символ міцного здоров'я, в букеті з шавлією вона утворює могутній дует проти хвороб.
- Для сімейного вогнища корисними будуть крупи: рис, горох, гречка.
- Соняхи приводять до житла тільки хороших людей.

Наші пращури вірили, що справжні обереги українського народу дарують силу, захищають від зла, допомагають у справах та допомагають мандрівникам щасливо повернутися додому. Своєрідні амулети виготовлялися для всіх, хто жив у домі, а також до конкретних урочистих подій. Навіть в останню путь покійника супроводжував хліб, спечений за спеціальною технологією,

з давніми примовками та приспівками.

Виготовлення ляльки-мотанки «Дівиця»

Ляльки-мотанки були відомі ще у давньослов'янські і трипільські часи. Це була не просто іграшка, вважалося, що вона захищала людину від неприємностей і лиха. Раніше майже в кожній селянській хаті можна було побачити ляльок. Вони виконували різні функції: одні охороняли житло, інші - дітей, треті - сон, берегли господарство, допомагали молодим дівчатам вийти заміж і таке інше. Ця лялька відрізняється від звичайної іграшки відсутністю обличчя. За старовинним повір'ям, через обличчя в ляльку вселяється душа, а душа буває доброю чи злою.

Спосіб створення ляльок: скручування, скочування, змотування, зв'язування, звивання. Голка при виготовленні не використовується. Характерною деталлю ляльок-мотанок є хрест замість обличчя, виплетений з різнокольорових ниток, переплетених таким чином, що на їх перетині утворюється квадрат. Це стародавній сакральний хрест - хрест у колі, пояснила майстриня. Інша характерна риса мотанки - хрест на грудях. Цей знак характерний для пізньотрипільських жіночих божеств, статуетки яких мають зображення косоного хреста на грудях.

Матеріалами для виготовлення служать натуральні матеріали (сіно, солома, дерево, трави, сухе листя, насіння, зерна).

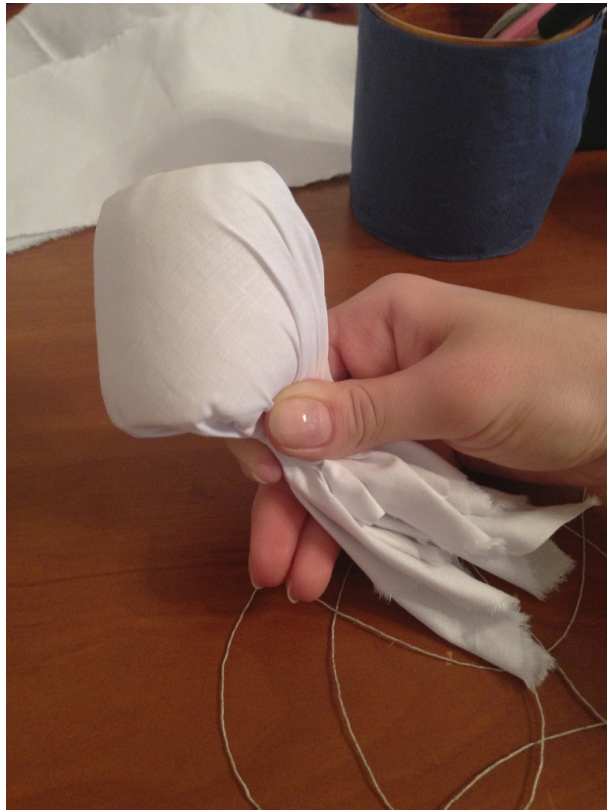

Технологія виготовлення ляльки

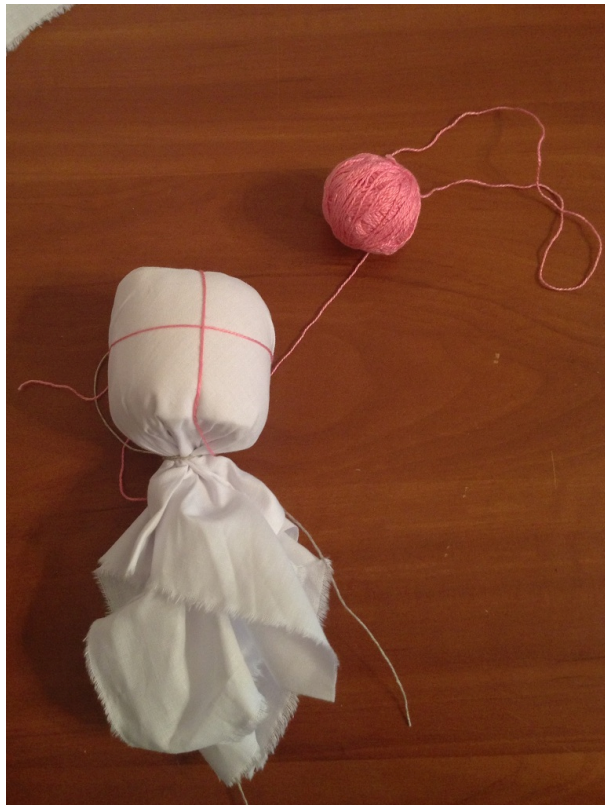
Для створення ляльки висотою 25-30 см знадобляться:

- клаптики білої тканини (бязь, ситець):
- 30х30 см - це буде голова лялечки;
- 7х75 см - це для «скрутки» (внутрішність голови);
- 20х30 см - для хустки ляльки;
- 20х75 см - для тулуба;
- 20х30 см - для рук;
- клаптики кольорової тканини:
- 8х15 см - для спіднички;
- 4х7 см - для фартуха;
- добре висушений кукурудзяний качан або шишка - це для тулуба;
- тонкі вовняні нитки або муліне трьох-чотирьох кольорів для намотування хреста на обличчі;
- міцні в'язальні нитки;
- товсті вовняні нитки для волосся;
- невеликий шматочок синтепона або вати.

1. Голова. Щоб зробити голову ляльки, беремо білий клапоть розміром 7х75 см і складаємо як пояс, додаємо в початок «паска» трохи вати, а потім скручуємо тугіше в «рулик». Цей «рулик» вкладаємо в центр другого білого клаптя розміром 30х30 см, і туго стягаємо, намотуємо міцну нитку і зав'язуємо.

2. Сакральний хрест для початку краще спробувати намотувати простими бавовняними нитками. Отже, обмотуємо «голову» ниткою обраного нами кольору, мотаємо від себе, спочатку вертикальну лінію, потім горизонтальну. Потім беремо наступний колір, як показано на фотографії.

3. Тулуб. До голови, всередині залишків клаптя тканини від голови, тісно приставляємо кукурудзяний качан або шишку і обмотуємо міцно ниткою від голови до низу і назад до голови, потім зав'язуємо, щоб добре і міцно трималася голова на тулубі.

4. Хустка. Далі беремо шматок тканини, розміром 20x30 см, і обмотуємо голову ляльки, немов хустинкою. Щільно прімативаєм кінці тканини до "тіла" ляльки.

5. Обгортаємо ляльку білим шматком тканини, розміром 15x75 см, зверху, від голови до низу, до кінця качана кукурудзи або шишки. Кінець закріплюємо за допомогою нитки, - намотуємо і зав'язуємо.

6. Робимо ручки. Змотуємо в «рулик» тканина, розміром 20x30 см, і обмотуємо ниткою, кріпимо до тіла зі спини ляльки таким чином, щоб вийшов хрест на грудях.

7. Потім примативаєм спідницю, плахту, фартушок, загалом, справа смаку.

8. Верх просто обмотуємо вузькою смужкою тканини або двома клаптиками тканини хрест на хрест (так виходить жилеточка ляльці), і намотуємо нитками пояс, закріплюючи жилетку.